

Kropla w morzu potrzeb

Sektor gazowy w świetle nowych przepisów cz. 2

Tomasz Brzeziński

radca prawny, Kancelaria Wawrzynowicz i Wspólnicy

Do kompleksowej regulacji sektora energetyki i paliw jeszcze daleka droga. Normy unijne obligują nasz kraj do konkretnego działania, skutkiem czego do tej pory udało się wprowadzić kilka istotnych nowelizacji prawa energetycznego. Nowe przepisy przyjęte w ramach tzw. małego trójpaku energetycznego m.in. wzmacniają unbundling, co oznacza większą niezależność operatorów systemów od segmentów zajmujących się produkcją i obrotem. Zmiany dotyczą również wzmocnienia pozycji konsumentów poprzez szczegółowe określenie elementów umowy sprzedaży i umowy kompleksowej. To wszystko jednak wciąż stanowczo za mało, aby cele stawiane przed sektorem gazowym mogły zostać zrealizowane.

Przepisy małego trójpaku energetycznego skutkują też dalszym wzmocnieniem niezależności i rozdziału (unbundlingu) działalności operatorów systemów gazowych (przesyłowego – OSP, dystrybucyjnego – OSD, magazynowania – OSM) od innych rodzajów działalności (w szczególności od działalności obrotowej).

Niezależność OSP

Niezależność OSP wzmocniono m.in. poprzez wprowadzenie rozszerzonego katalogu zakazów powiązań personalnych (nowy ust. 1a w art. 9d ustawy Prawo energetyczne) polegających na tym, że ta sama osoba nie może bezpośrednio lub pośrednio wywierać decydującego wpływu na przedsiębiorstwo zajmujące się produkcją, wytwarzaniem lub obrotem oraz bezpośrednio lub pośrednio wywierać taki wpływ na system przesyłowy. Zakaz ten dotyczy także jednoczesnego powoływania członków organów korporacyjnych lub pełnienia funkcji członków zarządu, członków rad nadzorczych, organów uprawnionych do reprezentacji OSP i innych przedsiębiorstw zajmujących się produkcją, wytwarzaniem lub obrotem paliwami gazowymi. Wywieranie bezpośredniego lub pośredniego decydującego wpływu rozumiane jest w szczególności jako: wykonywanie prawa głosu, powoływanie członków organów korporacyjnych, a także posiadanie większościowego pakietu udziałów lub akcji. W tym kontekście istotną zmianę wprowadza również art. 1 pkt. 21 małego trójpaku energetycznego uzupełniający ustawę Prawo energetyczne o art. 12a, zgodnie z którym Minister Gospodarki wykonuje uprawnienia Skarbu Państwa w stosunku do operatora systemu przesyłowego gazowego. Konsekwencją nowelizacji jest zatem przesunięcie nadzoru właścicielskiego nad OSP (OGP Gaz-System S.A.) z Ministerstwa Skarbu Państwa do Ministerstwa Gospodarki.

Nowelizacja wprowadziła również do ustawy Prawo energetyczne nowy art. 9h¹, zgodnie z którym operatorem systemu przesyłowego lub połączonego będzie mogło zostać wyznaczone jedynie to przedsiębiorstwo, które uzyskało od Prezesa URE certyfikat niezależności tj. dokument potwierdzający, że przedsiębiorstwo spełnia kryteria niezależnego operatora określone w art. 9d ustawy Prawo energetyczne, w szczególności pozostaje niezależne od działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu gazem ziemnym. Komisja Europejska będzie opiniowała przekazane jej stanowisko Prezesa URE w sprawie wydania certyfikatu w zakresie spełniania warunków i kryteriów niezależności. Tym samym Komisja Europejska uzyskała bezpośredni wpływ na procedurę wyznaczenia OSP.

Unbundling i niezależność OSM i OSD

Mały trójpak energetyczny implementuje również art. 15 Dyrektywy gazowej, zgodnie z którym operator systemu magazynowania (OSM), który jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego musi być niezależny, przynajmniej w zakresie swojej formy prawnej, orga-

nizacji i podejmowania decyzji, od wszelkich innych rodzajów działalności niezwiązanych przesyłem, dystrybucją i magazynowaniem paliw gazowych. W szczególności w art. 9d ustawy Prawo energetyczne dodano ust. 1f powtarzający powołany powyżej przepis Dyrektywy gazowej. W zasadzie unbundling prawny OSM został wprowadzony na zasadach analogicznych do zasad uregulowanych już wcześniej w ustawie Prawo energetyczne w odniesieniu do OSD. W porównaniu do dotychczasowej regulacji, nowelizacja istotnie wzmocniła jednak niezależność działania zarządu OSM oraz zarządu OSD poprzez wprowadzenie do art. 9d nowego przepisu ust. 1i, zgodnie z którym OSD oraz OSM, będący częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo są obowiązani zamieścić w statucie lub w umowie spółki postanowienia umożliwiające członkom zarządu podejmowanie niezależnych działań.

Ponadto, zgodnie ze znowelizowanym art. 9d ust. 4 a, 4b, 5 i 5a ustawy Prawo energetyczne OSM oraz OSD przedkładają Prezesowi URE do zatwierdzenia programu zgodności określające przedsięwzięcia, jakie należy podjąć w celu zapewnienia niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu, w tym szczegółowe obowiązki pracowników wynikające z tych programów, oraz wyznaczają niezależnego inspektora do spraw zgodności, którego zadaniem jest monitorowanie realizacji programów zgodności. Z kolei Inspektor ds. zgodności do dnia 31 marca każdego roku przedkłada Prezesowi URE sprawozdanie zawierające opis działań podjętych w roku poprzednim w celu realizacji programów.

W odniesieniu do wydzielenia prawnego OSM należy zauważyć, że w praktyce proces ten został już przeprowadzony w Polsce w oparciu o przepisy Dyrektywy 2009/73, na długo przed wejściem w życie małego trójpaku energetycznego, a dokładnie w dniu 1 czerwca 2012 r., kiedy to spółka Operator Systemu Magazynowania Sp. z o.o. (spółka z GK PGNiG) rozpoczęła działalność na podstawie stosownych decyzji Prezesa URE w przedmiocie udzielenia koncesji na magazynowanie paliw gazowych oraz w przedmiocie wyznaczenia tej spółki na OSM. Zatem w tym aspekcie działania uczestników rynku implementujące Dyrektywę 2009/73 wyprzedziły działania ustawodawcy.

Monopol operatorów w zakresie świadczenia usług sieciowych

Zgodnie z art. 34 małego trójpaku energetycznego po upływie 12 miesięcy od dnia jego ogłoszenia (tj. 27 sierpnia 2014 roku) zacznie obowiązywać nowy art. 4e¹ ustawy Prawo energetyczne. Stanowi on, że usługi w zakresie przesyłania, dystrybucji, magazynowania paliw gazowych, oraz skraplania gazu ziemnego lub regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego mogą być świadczone wyłącznie przez podmiot mający jednocześnie status prawny właściwego operatora systemu gazowego. W ten sposób z dniem wejścia w życie tego przepisu zlikwidowany zostanie funkcjonujący dotychczas dualizm, w ramach którego na rynku gazu działają podmioty wykonujące działalność koncesjonowaną nie mające

statusu operatora i takie, które ten status posiadają. Przyczyną oczywiście status operatora wiąże się z szerszym zakresem obowiązków ustawowych niż wynikający tylko z wykonywania działalności objętej koncesją. Wydaje się, że takie zróżnicowanie statusu prawnego w odniesieniu do podmiotów prowadzących tę samą działalność koncesjonowaną nie miało racjonalnego uzasadnienia. W ramach nowelizacji połączono zatem nierozdzielnie działalność operatora systemu gazowego z działalnością koncesjonowaną prowadzoną z wykorzystaniem danego systemu.

Wzmocnienie praw konsumentów i ochrony „odbiorców wrażliwych”

Mały trójpak energetyczny wzmacnia również pozycję konsumentów poprzez szczegółowe określenie elementów umowy sprzedaży i umowy kompleksowej, której jedną ze stron jest odbiorca paliw gazowych w gospodarstwie domowym. Umowy te powinny zawierać m.in. informacje o prawach tego odbiorcy, z uwzględnieniem sposobu wnoszenia skarg i rozstrzygnięcia sporów, oraz dotyczące możliwości uzyskania pomocy w przypadku awarii urządzeń, instalacji lub sieci gazowej. Ponadto wprowadzono również przepisy ułatwiające odbiorcom korzystanie z prawa do zmiany sprzedawcy. OSP i OSD mają bowiem obowiązek umożliwić odbiorcy zmianę sprzedawcy, nie później niż w terminie 21 dni od dnia poinformowania właściwego operatora o zawarciu umowy sprzedaży lub umowy kompleksowej z nowym

sprzedawcą. Dotychczasowy sprzedawca ma obowiązek rozliczenia się z odbiorcą, który skorzystał z prawa do zmiany sprzedawcy, nie później niż w okresie 42 dni od dnia dokonania tej zmiany.

Wprowadzono również pojęcie odbiorcy wrażliwego paliw gazowych tj. osoby, której przyznano ryczałt na zakup opału i która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży paliw gazowych zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym oraz zamieszkuje w miejscu dostarczania paliw gazowych. Ponadto przepisy ustawy zobowiązują przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się dystrybucją paliw gazowych do założenia – na wniosek odbiorcy wrażliwego – przedpłatowego układu pomiarowo-rozliczeniowego.

***

Z uwagi na okoliczności oraz tryb procedowania nad małym trójpakem energetycznym (presja czasu wywołana działaniami Komisji Europejskiej i brak rzetelnych konsultacji z rynkiem) ustawa ta nie spełnia wszystkich oczekiwań sektora paliw gazowych, nie stanowi również (przynajmniej na razie) skutecznego środka liberalizacji sektora gazowego, w szczególności w zakresie obliwa giełdowego, które obiektywnie nie może być jeszcze zrealizowane. W tym kontekście mały trójpak energetyczny jest fragmentarycznym i doraźnym rozwiązaniem, zastosowanym głównie w celu uniknięcia kar finansowych za niewdrożenie Dyrektywy 2009/73.

Reklama

mmc polska
mm conferences
spółka akcyjna

15–16 kwietnia 2014 r.
Hotel Westin, Warszawa

EuroPOWER

XIX Konferencja Energetyczna EuroPOWER

Energetyka – Innowacje – Technologia

KONTAKT:
Aneta Pernak,
kom.: +48 22 379 29 18, e-mail: a.pernak@mmcpolska.pl
www.konferencjaeuropower.pl

WIELKA GALA LIDERZY ŚWIATA ENERGII

PARTNERZY STRATEGICZNI

PARTNERZY

Wydobywamy to, co najlepsze